

Asia: VN/30301/2025

Sähköinen testamentti ja testamenttirekisteri; arviomuistio

1.1 Sääntelyn tarpeellisuus

Lausuntonne:

Lähtökohtaisesti Vastuullinen Lahjoittaminen VaLa ry kannattaa mahdollisuutta sähköisen testamentin laatimiseen, mikäli palvelu on toteutettu luotettavalla tavalla riskitilanteet huomioiden. Sähköisen testamentin mahdollistamisen tarpeellisuus ja sen toteutustavat tulee selvittää kansalaisten tarpeiden näkökulmasta.

1.2 Sähköisen testamentin laatiminen ja allekirjoittaminen

Lausuntonne:

Kansalaisten perhe- ja omaisuustilanteet ovat moninaisia. Samalla suomalaisten tietämys testamentin laatimisesta on vähäistä. Testamentin laatiminen noudattaen asiakirjan rakenteellista ohjeistusta voi vastata asiakirjan laatimisen vaatimuksia muotoseikoiltaan. Sisällöllisesti ohjeistus ei välttämättä vastaa kansalaisten tarpeisiin huomioida viimeisen tahdon ilmaisun eri vaihtoehtoja.

VaLan teettämien tutkimusten mukaan 70 prosenttia suomalaisista testamentin laatineista on hyödyntänyt juristin palveluja testamentin tekemisessä. VaLa esittää, että Digi- ja väestötietoviraston asiointipalvelussa annetaan riittävän kattavaa tietoa testamentin laatijalle eri vaihtoehtoista sekä tarvittaessa ohjataan henkilö juristin puoleen, jotta laadittava testamentti täsmää mahdollisimman hyvin henkilön viimeistä tahtoa.

VaLa kannattaa ehdotusta, että sähköisen testamentin voisi tehdä vain DVV:n ylläpitämässä asiointipalvelussa, josta laadittu testamentti tallentuu rekisteriin. VaLa kannattaa ehdotusta liittyen sähköisen testamentin muotoon. VaLa esittää huolensa ehdotettuun testamentin laatijan sähköiseen allekirjoitukseen. Riskinä voidaan pitää tilanteita, joissa joku muu toimii vilpillisessä tarkoituksessa testamentin laatijan puolesta.

1.3 Sähköisen testamentin todistaminen

Lausuntonne:

VaLa esittää huolensa ehdotettuun testamentin todistajien sähköisiin allekirjoituksiin. Tulkinnanvaraisia tilanteita voi syntyä, kun todistajien esteettömyyttä tai yhtäaikaista läsnäoloa testamenttia allekirjoitettaessa kyseenalaistetaan tai kun todistajien on vaikea etäyhteydellä arvioida testamentin laatijan ymmärryksen tilaa omista toimistaan. Riski vilpillisessä tarkoituksessa toimimisesta on huomioitava myös testamentin todistamisessa.

1.4 Sähköisen testamentin peruuttaminen

Lausuntonne:

VaLa kannattaa ehdotusta sähköisen testamentin peruuttamisen mahdollisuuteen. Henkilöllä täytyy olla mahdollisuus uuden asiakirjan laatimiseen tarvittaessa.

1.5 Muuta sähköisestä testamentista (ml. tekninen toteutus)

Lausuntonne:

-

2.1 Julkisen vallan ylläpitämisen testamenttirekisterin tarpeellisuus (muiden kuin sähköisten testamenttien osalta)

Lausuntonne:

VaLa kannattaa testamenttirekisterin perustamista ja sen keskeisiä tavoitteita nostaa testamentin löytymisen ja toteutumisen todennäköisyyttä. VaLa korostaa muissa lausuntokohdissa tilanteita, joissa testamentin edunsaajana on Y-tunnuksen omaava yleishyödyllinen yhteisö, eli yhdistys tai säätiö, jolle henkilö ohjaa perintöään kokonaan tai osittain.

Perinnöt ovat merkittävä tulonlähde monille yleishyödyllisille yhteisöille. Yhteisöt eivät aina saa tietoonsa testamentteja, joissa ne ovat edunsaajana. Yhteisöt eivät myöskään saa ajankohtaista tietoa testamentin laatijan kuolemasta, jolloin on riskinä se, ettei henkilön viimeinen toive toteudu. Tämän vuoksi testamenttirekisteri olisi toivottava uudistus.

2.2 Testamenttirekisterin toteuttamistapa ja sisältö

Lausuntonne:

VaLan mielestä olisi hyvä, että nimettyjen testamentinsaajien tiedot sisältäisivät nimitietojen lisäksi henkilötunnukset tai Y-tunnukset epäselvyyksien välttämiseksi. Yleishyödylliset yhteisöt ovat kohdanneet tilanteita, joissa testamentin laatijan tarkoittamasta perinnön saajasta on epäselvyyksiä johtuen puutteellisista kirjauksista tai virheellisistä kirjoitusasuista.

2.3 Rekisteröinnin oikeusvaikutukset (ml. muuttaminen ja peruuttaminen)

Lausuntonne:

-

2.4 Edustajan käyttö rekisteröinneissä

Lausuntonne:

VaLa kannattaa ehdotusta, että testamentin tekijä voi valtuuttaa avustajansa toimimaan puolestaan sähköisen testamentin tekemistä varten rakennettavassa asiointipalvelussa suomi.fi-valtuuksien avulla.

2.5 Testamenttirekisterin julkisuus, säilytysaika ja testamentista ilmoittaminen

Lausuntonne:

VaLa kannattaa ehdotusta, että sähköinen testamentti tallentuisi automaattisesti DVV:n ylläpitämään julkiseen testamenttirekisteriin. VaLa kannattaa rekisteröintivelvoitetta ja julkista testamenttirekisteriä, jonka tavoitteena olisi varmistaa henkilön viimeisen tahdon toteutuminen sekä kiistanlaisten tilanteiden välttäminen.

VaLa toivoo, että rekisteröintiä velvoitteena selvitetään ja ulotetaan koskemaan myös muutoin kuin sähköisesti laadittuja testamentteja. Näin varmistettaisiin, että nekin testamentit löytyvät ja saadaan otettua huomioon henkilön kuoleman jälkeen. Alkuun monet testamentit jäävät rekisteröimättä, ja onkin syytä harkita, olisiko rekisteröinti edellytys testamentin pätevyydelle, jotta rekisteristä tulisi aidosti toimiva palvelu ja tietolähde pitkällä välillä. Lisäksi olisi huolehdittava, että henkilöt ilmoittavat rekisteriin, mikäli ovat laatineet uuden testamentin.

2.6 Muuta testamenttirekisteristä (esim. usean henkilön yhteinen testamentti)

Lausuntonne:

Ehdotuksen mukaan testamenttirekisteriin voidaan tallentaa testamentin kopion lisäksi testamentin tekijän nimi- ja osoitetiedot sekä henkilötunnus, paperisen testamentin alkuperäiskappaleen säilytyspaikka ja tiedot henkilöistä, joille testamentista tulee ilmoittaa testamentin tekijän kuoleman jälkeen. VaLa esittää, että ehdotusta tarkennetaan huomioiden tilanteet, joissa edunsaajana on Y-tunnuksen omaava yleishyödyllinen yhteisö, jolle henkilö ohjaa perintöään kokonaan tai osittain.

3.1 Taloudelliset vaikutukset

Lausuntonne:

Sähköisen testamentin laatiminen, rekisteröinti ja säilytys käyttäen DVV:n palvelua ei saisi olla kustannuksiltaan este sen mahdollisimman laajalle käytölle.

3.2 Muut huomiot

Lausuntonne:

VaLa toivoo, että ehdotusta kuolinpesän palvelualustasta edistetään yhtäaikaaisesti. Kuolemaan liittyvien palvelujen suunnittelussa, kuten testamentin laatimisessa, on tärkeää ottaa huomioon kuolinpesiä hoitavien henkilöiden mahdollisuus hoitaa asiat sujuvasti.

Robertsson Tessa
Vastuullinen Lahjoittaminen ry